

## **KEO säädöshankkeen päätyöryhmän kokous 8.3.2024**

**Ajankohta:** 8.3.2024 klo 14.00-15.30

**Paikka:** UM nh Diplomaatti, Teams-etäyhteys

### **Läsnä:**

AVS Pasi Hellman, UM (työryhmän puheenjohtaja)  
Juha Savolainen, UM (työryhmän varapuheenjohtaja)  
Ramses Malaty, UM  
Emmi Oikari, UM  
Oskar Kass, UM  
Venla Voutilainen, UM  
Sara Piirainen, UM  
Johanna Lahti, UM  
Annastiina Ali-Lekkala, UM  
Minnamari Marttila, Finnfund  
Sami Makkonen, UM (kokouksen sihteeri)

### **Kokouksessa käsitellyt asiat:**

#### **1. Edellisen kokouksen pöytäkirja**

Avattiin kokous sekä hyväksyttiin työryhmän edellisen kokouksen (23.1.2024) pöytäkirja muutoksitta.

#### **2. Alatyöryhmien tilannekatsaus**

##### **2.1. Neljäs alatyöryhmä**

Neljäs alatyöryhmä on edennyt alkuvuonna merkittävästi. Alatyöryhmä on selvittänyt ulkoministeriön kehitysyhteistyöhön liittyviä ulkoistuksia sekä niihin liittyviä säädöstarpeita ja tarvetta säätää ilmoittajansuojelusta kehitysyhteistyössä säädöshankkeen yhteydessä. Ministeri Tavion kanssa käytyjen keskusteluiden jälkeen on vahvistettu väärinkäytösten ehkäisy ja väärinkäytösasiat hankkeen toiseksi painopisteeksi. Väärinkäytösasioiden suhteesta säädöshankkeeseen on valmisteltu keskusteluiden perusteella työpaperi. Alatyöryhmän arviomuistio olisi tarkoitus saada kuluvan vuoden elokuussa lausunnolle.

Alatyöryhmä ehdotti säädöshankkeen perusteella annettavan lain nimeltä laki kehitysyhteistyön järjestämisestä. Lakiin voitaisiin mahdollisesti sisällyttää myös kehityspoliittiset laina ja sijoitukset –alatyöryhmän kehityspoliittisia lainoja ja sijoituksia sekä kehityspankkien pääomakorotuksia koskevaa sääntelyä, jos se nähdään tarkoituksenmukaisena. Päätyöryhmä suhtautui tähän alatyöryhmän ehdotukseen alustavasti positiivisesti.

Keskusteltiin säädettävän lain nimestä, ja työryhmässä ehdotettiin myös lain nimeksi lakia kehitysyhteistyön toimeenpanosta. Tämä voisi kuitenkin sekoittaa EU-direktiivien täytäntöönpanoon, josta nyt säädettävässä laissa ei olisi kyse. Keskusteltiin myös alatyöryhmän esittämästä alustavasta rakenteesta laiksi kehitysyhteistyön järjestämisestä, ja päätyöryhmä esitti huomioita alustavasta rakenteesta.

## 2.2. Kehityspoliittiset lainat ja sijoitukset –alatyöryhmä

Alatyöryhmä esitteli selvityksen nykyisen kehityspoliittisen laina- ja sijoitustoiminnan tilanteesta ja rajoitteista suhteessa verrokkimaihin ja hallitusohjelmassa esitettyihin tavoitteisiin. Ulkoministeriön sijoitustoiminta on toistaiseksi ollut finanssipoliittista päätöksentekoa ja pääasiassa kansainvälisille hallitustenvälisille järjestöille suuntautuvaa. Näissä rajoissa sijoitusmahdollisuudet ovat olleet kapeita ja yksityisiä pääomia on voitu vivuttaa vain rajatusti. Nykyisenmuotoisella sijoitustoiminnalla ei voida myöskään osallistua uudenlaisiin sekarahoitusmalleihin, joihin monet muut avunantajat osallistuvat.

Alatyöryhmä esitti, että vähintään nykymuotoiseen kehityspoliittiseen laina- ja sijoitustoimintaan liittyvästä toimivallasta sekä tukipalveluiden ulkoistuksista tulisi säätää lailla. Tämä vähimmäistaso voitaisiin toteuttaa säätämällä toiminnasta uudessa laissa kehitysyhteistyön järjestämisestä tai lainanannon osalta muuttamalla lakia valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta (449/1988, lainanantolaki), joka kuuluu VM:n hallinnonalaan, ja sijoitustoiminnan osalta ulkoasiainhallintolakia. Toisaalta voitaisiin myös säätää oma erillislaki kehityspoliittisesta laina- ja sijoitustoiminnasta korkotukiluottolain tapaan.

Alatyöryhmä esitti, että ottaen huomioon hallitusohjelman tavoitteet yksityisen sektorin mobilisaatiosta ja kehitysrahoituksen kehittymisen suositeltavaa olisi säätää tätä ns. minimitasoa laajemmin lisäksi pehmeäehtoisesta laina- ja sijoitustoiminnasta yksityisoikeudellisille toimijoille. Tällaiseen laina- ja sijoitustoimintaan sisältyy alatyöryhmän arvion mukaan valtiontuen myöntämistä, jolloin sijoitustoimintaa ei voida enää pitää pelkästään finanssipoliittisena toimintana. Tästä syystä toiminnasta tulisi säätää ns. minimitasoa tarkemmin. Säädökset voitaisiin notifioida komissiolle valtiontukiohjelmana, jolloin yksittäisiä sijoituspäätöksiä ei olisi tarvetta notifioida erikseen. Muutosten myötä voitaisiin osallistua muiden avunantajien tavoin epäsymmetrisiin rahoitusvälineisiin ja vivuttaa enemmän yksityisiä pääomia kestäväen kehityksen rahoitukseen kuin nykymuotoisella sijoitustoiminnalla.

Päätyöryhmä puolsi nykymuotoisesta laina- ja sijoitustoiminnasta säätämistä lailla. Päätyöryhmä piti tärkeänä, että lainsäädäntö on ennen kaikkea mahdollistavaa ja kestää aikaa, ja puolsi myös laajemmasta laina- ja sijoitustoiminnasta säätämisen selvittämistä. Päätyöryhmän mielestä jatkovalmistelussa on hyvä miettiä laajemmin mahdollisuuksia järjestää laina- ja sijoitustoimintaa sekä arvioida vaihtoehtoja toiminnan ulkoistamiselle. Keskusteltiin laina- ja sijoitustoiminnan osittaisesta ulkoistamisesta Finnfundille, jolla on enemmän osaamista yksityiselle sektorille sijoittamisesta. Tehtäviä ei kuitenkaan luultavasti voitaisi siirtää emoyhtiölle, jolloin synergietoja ei vastaavasti synny, ja Finnfund oli huolissaan tarvittavien resurssien turvaamisesta. Keskusteltiin myös Finnfund-säädöshankkeen ajallisesta yhteydestä lainoja ja sijoituksia koskevaan

säädöshankkeeseen, ja huomioitiin, että tarvittaessa Finnfund-lakiin voidaan tehdä muutoksia vielä uuden lain säätämisen jälkeen eli hankkeiden ei tarvitse kulkea samassa vaiheessa.

Päätyöryhmä piti alustavasti selkeyden kannalta perusteltuna, että kehityspoliittista laina- ja sijoitustoimintaa koskevat säännökset sisällytettäisiin lakiin kehitysyhteistyön järjestämisestä.

Päätyöryhmä puolsi alatyöryhmän esitystä siirtyä esivalmisteluvaiheessa valmistelemaan arviomuistiot keskeisistä ehdotuksista.

### 2.3. Finnfund-alatyöryhmä: arviomuistion lausuntopalaute ja vaikutusarviointien suunnittelu

Työryhmä käsitteli lausuntokierroksella (5.2.-4.3.) saapuneet lausunnot arviomuistiosta Finnfund-lain muutostarpeista. Työryhmä myös huomioi, että lainsäädännön arviointineuvosto ottaa hallituksen esityksen Finnfund-laiksi arvioitavakseen.

Lähes kaikissa lausunnoissa pidettiin lain uudistamista välttämättömänä tai muutoin perusteltuna. Monissa lausunnoissa (mm. VTV, OM, VNK omistajaohjausosasto, SAK) pidettiin välttämättömänä arvioida uudelleen tarkemmalla tasolla tehtävien siirtämistä ministeriöstä Finnfundille ja arvioida, voitaisiinko tehtävät pitää UM:ssä. Arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota erityisesti uudistusten vaikutuksiin valtiontalouden kokonaisedun kannalta. Lausunnonantajat enimmäkseen kannattivat tai kannattivat varauksella tytäryhtiömallia, mutta VNK omistajaohjausosasto katsoi, että toiminnot ovat ehdottomasti säilytettävä ministeriössä, ja KKV katsoi, että kahden erillisyhtiön malli olisi kilpailuoikeudellisesti suositeltavampi, ja sitä tulisi selvittää. Työryhmä piti lausuntojen perusteella perusteltuna toteuttaa laajempi vaikutusten arviointi. Työryhmä huomioi myös tietosuojavaltuutetun lausunnon arvioinnista uudistusten vaikutuksista henkilötietojen käsittelyyn henkilötietojen suojan kannalta.

Finnfund toimialan laajennukseen VNK omistajaohjausosasto suhtautui kielteisesti ja KKV, SAK, Fingo ry ja Tesi suhtautuivat varauksellisesti. Muut asiasta lausuneet lausunnonantajat pitivät laajennusta perusteltuna. Työryhmä totesi, että perusvalmisteluvaiheessa tullaan huomioimaan esitetyt huomiot.

Työryhmä huomioi, että OKV katsoi ministeriön toimineen perustuslain vastaisesti siirtäessään Finnpartnership-tehtäviä Finnfundille ja edellytti ministeriön ryhtyvän pikaisesti toimenpiteisiin asian korjaamiseksi. Työryhmä totesi uuden Finnfund-lain korjaavan tilanteen ja OKV:n lausunnon huomioitavan valmistelussa.

Finnfundin hallintoneuvoston osalta saapuneissa lausunnoissa koettiin tärkeäksi hallintoneuvoston kaltainen tiedonsaantiin ja sidosryhmäsuhteisiin keskittyvä elin. Myös Finnfundin hallintoneuvosto itse otti kantaa hallintoneuvoston puolesta huomauttaen, että samanlainen rakenne on myös monessa muussa vastaavassa kehitysrahoituslaitoksessa. Osa lausunnonantajasta kannatti kuitenkin hallintoneuvoston muuttamista neuvottelukunnaksi (Tesi, EK ja Pääomasijoittajat ry) tai mahdollisesti kansainväliseksi neuvottelukunnaksi (VNK omistajaohjausosasto). Työryhmä jätti vielä kysymyksen hallintoneuvoston tulevaisuudesta avoimeksi.

Alatyöryhmä esitti päätyöryhmälle, että UM tilaisi taloudellisen vaikutusarvioinnin VNK:n puitesopimuksen kautta ja asiantuntijalausunnon julkisen hallintotehtävän soveltumisesta esitetyissä ehdotuksissa perustuslainmukaisuuden varmistamiseksi.

Työryhmä päätti, että uuden Finnfund-lain valmistelussa edetään perusvalmisteluvaiheeseen arviomuistiossa esitetyllä tytäryhtiömallilla.

Työryhmä keskusteli vielä, tulisiko valmistelussa jäädä odottamaan vaikutusarviointien tulosta vai aloittaa perusvalmistelu tytäryhtiömallilla. Keskustelussa pohdittiin, muuttavatko lausuntopalautteet aikaisemman harkinnan koskien tytäryhtiömallia. Keskustelussa nousi esille esimerkiksi ulkoistuksiin liittyen se, että Finnfundissa on syvempi osaaminen liittyen ulkoistettaviin tehtäviin ja laajempi palveluvalikoima, joten ulkoistusten seurauksena toiminta voisi olla tuloksellisempaa, vaikka se ei olisikaan valtiontalouden kannalta taloudellisesti kannattavampaa. Finnpartnership-toimintojen siirtämistä takaisin ministeriöön pidettiin haastavana.

Työryhmä päätti, että hallituksen esityksen valmisteluun voidaan edetä emo-tytäryhtiömallilla samanaikaisesti vaikutusarviointien kanssa. Työryhmä palaa vielä perusvalmistelun edetessä tarkoituksenmukaisuusarviointiin, kun vaikutusten arviointien tulokset ovat saatu.

#### 2.4. PIF-alatyöryhmä

PIF-alatyöryhmä valmistelee luonnosta hallituksen esitykseksi ja järjestää asiaan liittyen sidosryhmäkuulemisen alustavasti huhtikuussa.

Keskusteluissa Finnveran kanssa Finnvera on esittänyt ulkoministeriölle, että ministeriön tulisi toimia PIF-luottojen takaajana (tai jälkitakaajana) Finnveran sijaan tai se tulisi ainakin mahdollistaa jatkossa. Työryhmä katsoi, että nykytilan jatkuminen on perusteltua, sillä Finnveralla on parempi osaaminen maariskin arvioimisessa ja kehitysyhteistyöbudjetti on pienentymässä.

#### 3. UM:n johtoryhmän tiedottaminen Finnfund-hankkeen etenemisestä sekä kokonaisuudessaan lainsäädäntöhankkeesta

VSI on toivonut, että UM:n johtoryhmää tiedotetaan hankkeen etenemisestä. Päätettiin viedä säädöshanke uuden virkakokouksen agendalle. Tarkempaa ajankohtaa ei vielä päätetty. Säädöshankkeen sihteeristö selvittelee ajankohtaa virkakokouksen sihteeristön kanssa (VSI:n virkamiessihteerit Niina Nyrhinen ja Emilia van Veen).

#### 4. Muut esille tulevat asiat

Säädöshankkeiden aikataulumuutosten vuoksi on tulossa muutoksia kevään tulevien kokousten aikatauluihin.

Ei keskusteltu muista asioista.